

SCENARIUSZ (17)

Temat: Biznesplan – aspekty finansowe.

Powiązanie z wcześniejszą wiedzą

Wiedza o społeczeństwie, III etap edukacyjny

Uczeń/uczennica: 5.5) opracowuje – indywidualnie lub w zespole – projekt uczniowski dotyczący rozwiązania jednego z problemów społeczności szkolnej lub lokalnej; 24.2) przedstawia cechy i umiejętności człowieka przedsiębiorczego; bierze udział w przedsięwzięciach społecznych, które pozwalają je rozwinąć; 24.3) stosuje w praktyce podstawowe zasady organizacji pracy (ustalenie celu, planowanie, podział zadań, harmonogram, ocena efektów); 26.3) przygotowuje budżet konkretnego przedsięwzięcia z życia ucznia, klasy, szkoły; rozważa wydatki i źródła ich finansowania; 29.1) wyjaśnia, na czym polega prowadzenie indywidualnej działalności gospodarczej; 29.2) wyjaśnia, jak działa przedsiębiorstwo, i oblicza na prostym przykładzie przychód, koszty, dochód i zysk; 29.3) wskazuje główne elementy działań marketingowych (produkt, cena, miejsce, promocja) i wyjaśnia na przykładach ich znaczenie dla przedsiębiorstwa i konsumentów.

Podstawy przedsiębiorczości, IV etap edukacyjny

Uczeń/uczennica: 5.1) charakteryzuje otoczenie, w którym działa przedsiębiorstwo; 5.2) omawia cele działania przedsiębiorstwa oraz sposoby ich realizacji; 5.3) sporządza projekt własnego przedsiębiorstwa oparty na biznesplanie; 5.4) rozróżnia podstawowe formy prawno-organizacyjne przedsiębiorstwa; 5.8) omawia etapy realizacji projektu oraz planuje działania zmierzające do jego realizacji; 5.10) charakteryzuje czynniki wpływające na sukces i niepowodzenie przedsiębiorstwa.

Powiązanie z podstawą programową ekonomii w praktyce

Uczeń/uczennica: 1.5) prognozuje efekty finansowe oraz pozafinansowe przedsięwzięcia z uwzględnieniem kosztów i przychodów; 2.4) analizuje zagrożenia i możliwości realizacji przedsięwzięcia o charakterze ekonomicznym na podstawie zebranych informacji o rynku; 3.1) stosuje zasady organizacji pracy indywidualnej i zespołowej; 3.2) przyjmuje rolę lidera lub wykonawcy; 3.4) przydziela lub przyjmuje zadania do realizacji.

Cele zajęć

Uczeń/uczennica:

- określa i prognozuje efekty finansowe przedsięwzięcia;
- stosuje e-portfolio i blog do opisu pracy indywidualnej i zespołowej.

Cele sformułowane w języku ucznia/uczennicy

Na dzisiejszych zajęciach:

- dowiesz się, jak określić i obliczyć efekty finansowe przedsięwzięcia, czyli poznasz, jak określić koszt konkretnego przedsięwzięcia;
- będziesz stosować e-portfolio i blog do opisu pracy indywidualnej i zespołowej.

NaCoBeZu (kryteria sukcesu)

Uczeń/uczennica będzie potrafić po lekcji:

- wymienić elementy przykładowego budżetu i zaplanować koszty oraz przychody;
- stosować strukturę i elementy biznesplanu do konkretnego działania (struktura kosztów

i przychodów);

- przygotować biznesplan przedsięwzięcia wg wskazanych kryteriów;
- dzielić się rolami oraz zadaniami w grupie;
- zastosować e-portfolio i blog do opisu pracy indywidualnej i zespołowej wg podanych kryteriów.

Materiały dydaktyczne (powtórzone z zajęć nr 16)

- Załącznik nr 1. Wniosek/biznesplan połączony ze studium przypadku (tylko cz. A i B; cz. C – uczniowie pracują na materiale z poprzednich zajęć).
- Załącznik nr 2. Literatura zagadnienia.
- Załącznik nr 3. E-zadanie. Instrukcja do notatek i refleksji w e-portfolio.

Uwagi

Do zajęć mają zastosowanie wszystkie uwagi zawarte w scenariuszu „Biznesplan – cele działania”. W podstawach przedsiębiorczości uczniowie sporządzają projekt własnego przedsiębiorstwa oparty na biznesplanie (5.3). Dlatego warto, aby zajęcia odwoływały się do realnych przykładów z otoczenia ucznia (np. cen, wartości konkretnych nieruchomości).

Pytania kluczowe

- Czy biznesplany przygotowują tylko biznesmeni?
- Jak planować działania i liczyć?
- Czy biznesplan może przygotować każdy?

Przebieg zajęć

1. (wariant 1) Poproś uczniów o skojarzenia na temat słowa *biznesplan* i zbierz odpowiedzi w rundce. Przedstaw cele zajęć i kryteria realizacji celów. Sprawdź stopień zrozumienia światłami.

(wariant 2) Rozdaj każdej osobie po dwie samoprzylepne karteczki i napisz na tablicy lub dwóch kartkach papieru pytania: *Po co sporządzamy biznesplan? Jakie korzyści wynikają z przygotowania dobrego biznesplanu?* Poproś, aby każdy napisał odpowiedź na karteczce i przykleił przy odpowiednim pytaniu. Uporządkuj odpowiedzi i podkreśl, że biznesplan przygotowujemy zarówno po to, aby rozpocząć działalność gospodarczą, ją poszerzyć, jak i po to, aby wiedzieć, ile środków potrzebujemy na realizację naszego przedsięwzięcia. Kiedy będziesz podsumowywać korzyści wynikające z tworzenia biznesplanu (w każdym z przypadków) zwróć uwagę uczniów na znaczenie takich elementów, jak:

- *prezentacja pomysłu przedsięwzięcia,*
- *pomoc w uzyskaniu środków na realizację przedsięwzięcia,*
- *pomoc w odkryciu potencjalnych słabości, mocnych stron, szans i zagrożeń,*
- *przedstawienie planu działania w formie pisemnej – uporządkowanie przemyśleń i planów,*
- *pomoc w przewidywaniu i przystosowaniu się do zmian zachodzących na rynku,*
- *sprawdzenie zaangażowania członków zespołu, współpracowników w kreowanie marki.*

Ponadto zwróć uwagę, że pomysły na działalność mogą być zarówno biznesowe (kiedy zakładamy lub poszerzamy działalność gospodarczą), jak i społeczne związane z pożytkiem publicznym (nie towarzyszy temu zarabianie na przedsięwzięciu).

2. Poproś uczniów, aby zajęli miejsca w zespołach, w których pracowali, tworząc fragmenty biznesplanu na poprzednich zajęciach, a następnie zwróć ich uwagę te fragmenty formularza wniosku, w których są

zawarte informacje o wnioskodawcach. Zadaj uczniom pytania: *Czy w czasie zajęć powinni podawać wszystkie informacje o sobie (w tym NIP, PESEL)? Co to są dane osobowe i jakie obowiązki i prawa wynikają z ich posiadania?* Poproś, aby na ten temat porozmawiali w zespołach lub w parach. Poleć im stronę <http://poradnik.ngo.pl/x/468680> (ost. wejście 30.08.2013), która rozwija tę problematykę.

W podsumowaniu zwróć uwagę na znaczenie ochrony danych osobowych.

3. Przypomnij uczniom, nad czym pracowali na poprzednich zajęciach, podaj cele bieżącej lekcji i NaCoBeZu. Poproś, aby wyjęli materiały nad którymi pracowali (czyli wniosek/biznesplan połączony ze studium przypadku). Następnie wyjaśnij uczniom, że będą przygotowywać kolejny fragment biznesplanu (opis ich zadania znajduje się w Załączniku nr 1, cz. A). Proponowane punkty to:
- **punkt 3.2:** przedstawienie projektu (jeśli nie realizowano punktu na poprzednich zajęciach, a nauczyciel uzna ten punkt za ważny dla przygotowania strony finansowej przedsięwzięcia),
 - **cały punkt 4:** plan wydatków,
 - **cały punkt 5:** plan ekonomiczno- finansowy.

Dodatkowo mogą to być również: **punkt 3.3:** oferta oraz **punkty 3.5, 3.6 i 3.7.**

Pamiętaj!

Wskazując punkty do wypełnienia we wniosku, musisz odwołać się do kryteriów oceny. Wybierz takie punkty wniosku/biznesplanu oraz kryteria, aby uczniowie mieli wystarczająco dużo czasu na przygotowanie budżetu (zgodnie z zasadą „lepiej mniej a dobrze”). Na tym etapie możesz indywidualizować pracę uczniów (np. nad niektórymi elementami formularza pracują samodzielnie); proponuj im jednak opisy i rozliczenia finansowe mniejszych działań.

Ponadto, jeśli na poprzednich zajęciach wspólnie z uczniami ustaliłeś kryteria oceny wniosków, albo wybrałeś rzeczywiste kryteria konkursowe, do tych samych kryteriów uczniowie odwołują się podczas pracy na bieżących zajęciach. Tylko wtedy będą mieć spójny obraz biznesplanu w obu aspektach: merytorycznym i finansowym.

Wyznacz czas pracy zespołom, a po jego upływie zadaj uczniom pytanie: *Czy przedsięwzięcie, które zaplanowali, można sfinansować w ramach konkursu?* Poproś o uzasadnienie odpowiedzi. Uczniowie mogą udzielać odpowiedzi w rundce bez przymusu. Następnie poproś zespoły, aby wymieniły się wnioskami (biznesplanami) i dokonały oceny koleżeńskiej, stosując kryteria konkursowe (cz. B w Załączniku nr 1), ale tylko te, do których uczniowie przygotowywali obliczenia. Jeszcze raz przypomnij kryteria, które wybraliście (dobrym pomysłem jest wywiesić je w widocznym miejscu). Zwróć uwagę na to, aby oceny koleżeńskiej dokonywały inne zespoły, nie w takim układzie, jak to było w czasie poprzednich zajęć. Po zakończeniu oceny koleżeńskiej poproś zespoły o udzielenie sobie informacji zwrotnej, czyli: *Co wykonali dobrze? Co należy poprawić i jak należy to zrobić? W jaki sposób przygotowywać obliczenia w przyszłości?*

Informacje zwrotne uczniowie mogą przygotować w dowolnej formie, warto zbadać o to, aby nie były to tylko komunikaty ustne.

Poproś na koniec tego ćwiczenia zespoły, aby jeszcze raz dokonały analizy wniosków i odpowiedziały na pytanie: *Co dodałoby do wniosku, gdyby pisali go na nowo?*

4. Poproś na koniec uczniów, aby rozmawiając w parach określili: *Co z pracy na zajęciach chcieliby umieścić w e-portfolio?* Wyznacz 2 min czasu, a po jego upływie poproś, aby każdy uczeń jednym zdaniem opowiedział, czego dowiedział się od swojego kolegi czy koleżanki. Wróć też do przedstawionych na początku celów zajęć i sprawdź, czy – zdaniem uczniów – zostały one zrealizowane.
5. Podkreśl też znaczenie e-portfolio i bloga w kształceniu umiejętności związanych z ekonomią w praktyce, a także przypomnij, na czym polega ich stałe e-zadanie polegające na aktywności zespołowej na blogu oraz indywidualnej – w e-portfolio (Załącznik nr 3. E-zadanie. Instrukcja do notatek i refleksji w e-portfolio).

Załącznik nr 1. Wniosek/biznesplan połączony ze studium przypadku.

A. Zadanie (polecenia dla drugiej jednostki lekcyjnej)

Jesteście grupą wnioskodawców, która chce pozyskać środki na realizację zaplanowanego przedsięwzięcia. W związku z tym stajecie do konkursu o dofinansowanie waszego przedsięwzięcia.

Za Wami wypełniona już część formularza wniosku: **strona 1:** tytuł przedsięwzięcia, nazwa szkoły, imię i nazwisko opiekuna, imiona i nazwiska wnioskodawców (uczniów), **punkt 2:** opis przedsięwzięcia, **punkt 3.1:** cele, **punkt 3.8:** analiza SWOT (i ew. **punkt 3.2:** przedstawienie projektu, **punkt 3.4:** rynek).

Zanim przystąpicie do dalszej pracy, przypomnijcie sobie kryteria konkursowe (cz. B) i formularz wniosku (wydruk z poprzednich zajęć).

Bieżące zajęcia poświęćcie kolejnemu fragmentowi wniosku (biznesplanu). Będą to:

- **punkt 3.2:** przedstawienie projektu, kiedy nie realizowano punktu na poprzednich zajęciach, a nauczyciel uzna ten punkt za ważny, dla przygotowania strony finansowej przedsięwzięcia,
- **cały punkt 4:** plan wydatków,
- **cały punkt 5:** plan ekonomiczno- finansowy.

Dodatkowo mogą to być również:

- **punkt: 3.3:** oferta,
- **punkty 3.5, 3.6 i 3.7.**

Wybrane elementy formularza możecie uzupełniać samodzielnie, ale końcową treść poszczególnych pól uzgadniacie w zespole, pamiętając o kryteriach wykonania zadania.

B. Kryteria realizacji zadania (NaCoBeZu)

Przed rozpoczęciem pracy w zespole zapoznajcie się z listą kryteriów, które będą brane pod uwagę przy ocenie przygotowanego przez was wniosku (biznesplanu). Pamiętajcie, że dotyczą one tych fragmentów wniosku, które są wypełniane na zajęciach nr 16 i 17.

Lp.	Kryteria formalne i merytoryczne oceny wypełnionego fragmentu wniosku (biznesplanu) PYTANIE	ODPOWIEDŹ Proszę wstawić „x” w odpowiednią kratkę.		
		TAK	NIE	Nie dotyczy
1)	Czy podano tytuł projektu?			
2)	Czy podano nazwę szkoły?			
3)	Czy wskazano imię i nazwisko opiekuna zespołu?			
4)	Czy na stronie nr 1 podano imiona i nazwiska wszystkich wnioskodawców, którzy zostali wymienieni w dalszej części wniosku?			
5)	Czy wypełniono wszystkie pola na stronie 1 wniosku?			
6)	Czy w części 2 podano:			
	a) opis proponowanego przedsięwzięcia?			

Młodzi Przedsiębiorczy – program nauczania ekonomii w praktyce w szkole ponadgimnazjalnej
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

	b) przedmiot i zakres planowanej działalności (według PKD lub EKD wraz z opisem) lub wskazano nie dotyczy?			
	c) lokalizację przedsięwzięcia?			
	d) całkowity koszt przedsięwzięcia?			
	e) wnioskowaną kwotę dotacji na przedsięwzięcie?			
7)	Czy w części 3 określono cele przedsięwzięcia?			
8)	Czy cele przedsięwzięcia są zgodne z celami konkursu?			
9)	Czy w przedstawieniu przedsięwzięcia – część 3.2. – opisano:			
	a) przyczyny, które skłoniły wnioskodawcę do wyboru przedsięwzięcia?			
	b) charakterystykę rynku?			
	c) wielkości niezbędnych środków na rozpoczęcie działalności przedsiębiorstwa/NGO?			
10)	Czy opisano ofertę w punkcie 3.3. wniosku udzielając odpowiedzi na wszystkie pytania?			
11)	Czy wskazano, kim są potencjalni nabywcy produktów/usług (3.4)?			
12)	Czy scharakteryzowano konkurencję (3.5)?			
13)	Czy określono cenę usług/produktów konkurencji (3.6)?			
14)	Czy podano kryterium/sposób ustalenia ceny sprzedaży własnych produktów/usług?			
15)	Czy określono sprzedaż i przychód własny (3.7)?			
16)	Czy dokonano prawidłowego obliczenia w pozycji 3.7?			
17)	Czy wypełniono schemat analizy SWOT (3.8):			
	a) Czy wymieniono mocne strony?			
	b) Czy uzasadniono podane mocne strony?			
	c) Czy wymieniono słabe strony?			
	d) Czy uzasadniono podane słabe strony?			
	e) Czy wymieniono szanse?			
	f) Czy uzasadniono podane szanse?			

Młodzi Przedsiębiorczy – program nauczania ekonomii w praktyce w szkole ponadgimnazjalnej
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

	g) Czy wymieniono zagrożenia?			
	h) Czy uzasadniono podane zagrożenia?			
18)	Czy opisano wariantowość (3.9)?			
19)	Czy w planie wydatków (4):			
	a) wymieniono rodzaj wydatków?			
	b) każdy z wydatków uzasadniono?			
	c) dokonano zestawienia wydatków?			
	d) prawidłowo obliczono każdą pozycję zestawienia wydatków?			
	e) poprawnie zsumowano wydatki?			
20)	Czy obliczono koszty podjęcia działalności (5.1)?			
21)	Czy poprawnie obliczono koszty podjęcia działalności (5.1)?			
22)	Czy wskazano źródła pokrycia wydatków (5.2)?			
23)	Czy poprawnie obliczono źródła pokrycia wydatków (5.2)?			
24)	Czy przygotowano prognozę ekonomiczną (5.3)?			
25)	Czy poprawnie obliczono prognozę ekonomiczną (5.3)?			
26)	Dodatkowe kryteria do części finansowej			
	a) Czy wydatki na promocję i reklamę nie przekraczają 15% wartości wsparcia finansowego?			
	b) Czy dostosowanie budynków, pomieszczeń i miejsc pracy do planowanej działalności stanowi maksymalnie do 25% wysokości wsparcia finansowego?			
	c) Czy zakup środków transportu jest ściśle związany z rodzajem planowanej działalności i nie jest celem samym w sobie?			

Załącznik nr 2. Literatura zagadnienia (Magdalena Świdarska).

Publikacje internetowe

http://www.academia.edu/3074792/Biznesplan_krok_po_kroku_Poradnik_dla_uczniow_i_uczennic [ost. wejście 19 października 2013]

Sławomir Dorocki, Wioletta Kilar, Tomasz Rachwał, Agnieszka Świętek, Małgorzata Zdon-Korzeniowska, *Biznesplan krok po kroku. Poradnik dla uczniów i uczennic*, Wydawnictwo Nowa Era Sp. z o.o., Publikacja powstała w ramach Projektu „Krok w przedsiębiorczość”.

Portale internetowe

Polecamy strony internetowe, na których znajdziecie wzory i przykłady biznesplanów dla różnego rodzaju przedsięwzięć i biznesów oraz praktyczne wskazówki tworzenia dobrego biznesplanu.

http://www.ipo.pl/biznes_plany [ost. wejście 19 października 2013]

<http://list.ovh.org/biznes.html> [ost. wejście 19 października 2013]

<http://biznesplany.gotowe.w.interia.pl/> [ost. wejście 19 października 2013]

http://www.ipo.pl/biznes_plany/przykladowe_biznes_plany [ost. wejście 19 października 2013]

<http://www.lo5.szczecin.pl/upload/biznes.pdf> [ost. wejście 19 października 2013]

<http://ogloszenia.ngo.pl/x/315804;jsessionid=7632AEC2016FDB3939C4FC18821AF5B6> [ost. wejście 19 października 2013]

http://ogloszenia.ngo.pl/files/rcwip.pl/public/PDF/Biznesplany/Biznes_plan_agroturystyka.pdf [ost. wejście 19 października 2013]

http://ogloszenia.ngo.pl/files/rcwip.pl/public/PDF/Biznesplany/Biznesplan_sklep.pdf [ost. wejście 19 października 2013]

<http://www.fio.screp.pl/pobierz/aspekty-finansowe.pdf> [ost. wejście 13 października 2013]

Ciekawy blog prowadzony przez Witolda Witeckiego dotyczący biznesu oraz różnych aspektów związanych z przygotowaniem biznesplanów dla różnych przedsięwzięć.

<http://biznesplan-swot.blogspot.com/search?q=biznes+plan> [ost. wejście 17 października 2013]

Narzędzia internetowe

<http://nowyinteres.pl/?gclid=CKv05ujPqLoCFYaz3god-GAAdQ> [ost. wejście 17 października 2013]

Na platformie NowyInteres.pl można skorzystać z zestawów kreatorów opisowych oraz finansowych umożliwiających grupową pracę nad biznesplanem. Pomaga tworzyć profesjonalne biznesplany na podstawie dostępnych szablonów i najlepszych praktyk.

<http://www.symultana.org/szkolenia/folder/1> [ost. wejście 17 października 2013]

Szkolenie online przygotowane przez platformę inwestycyjną Symultana.pl z zakresu tworzenia biznesplanu.

Inne publikacje

Kevin Williams, *Biznesplan - co trzeba wiedzieć i zrobić, aby przygotować perfekcyjny plan*, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, kwiecień 2012.

W książce krok po kroku przystępnie opisano proces przygotowania i opracowania biznesplanu. Autor wyjaśnia podstawowe zasady dotyczące planowania w biznesie; pokazuje techniki szybkiego i zręcznego przygotowania planu bez względu na to, czego on ma dotyczyć; omawia najefektywniejsze sposoby prezentacji planu; przedstawia metody wdrożenia planu i jego realizacji.

Załącznik nr 3. E-zadania. Instrukcja do notatek i refleksji w e-portfolio (Sylvia Żmijewska-Kwirąg).

CELE I ZADANIE OBOWIĄZKOWE W E-PORTFOLIO	Spotkanie nr 17. Biznesplan – aspekty finansowe.
	Czego się uczysz i dlaczego? Określasz i prognozujesz efekty finansowe przedsięwzięcia.
	Co będziesz umieć? <ul style="list-style-type: none"> wymienić elementy przykładowego budżetu i zaplanować koszty oraz przychody; zastosować strukturę i elementy biznesplanu do konkretnego działania (struktura kosztów i przychodów); przygotować biznesplan przedsięwzięcia wg wskazanych kryteriów; dzielić się rolami oraz zadaniami w grupie.
	Jakie jest twoje zadanie obowiązkowe po zajęciach/dwugodzinnym bloku zajęć? Podczas tej sesji w e-portfolio umieszczasz w wybranym przez siebie miejscu własne (wykonane indywidualnie) prace z tworzenia biznesplanu. Dokonujesz też samooceny, czego się nauczyłeś/dowiedziałeś. Opisujesz zadania, jakie pełnisz w zespole na tym etapie pracy.
DODATKOWE PROPOZYCJE	Po czym poznać, że zadanie zostało wykonane prawidłowo? <ul style="list-style-type: none"> Czy zamieściłeś/-aś wskazane informacje w adekwatnym miejscu w e-portfolio? Czy zamieściłeś/aś w e-portfolio własne (wykonane indywidualnie) prace z zakresu tworzenia biznesplanu? Materiał może być zamieszczony w postaci zdjęcia ze wskazaniem odpowiednich elementów. Czy twoja notatka dotycząca samooceny odpowiada na pytania: <i>Czego się dowiedziałeś/-aś (2 przykłady)? Czego się nauczyłeś/-aś (co najmniej 2 umiejętności)? Jak możesz wykorzystać tę wiedzę w życiu codziennym (2 przykłady)?</i> Czy zamieściłeś/aś w e-portfolio zadania, które realizujesz w zespole? Czy twoje „notatki” w e-portfolio spełniają ogólne kryteria (tytuł, opis, otagowanie, poprawność językowa i stylistyczna - więcej kryteriów ogólnych w Załączniku nr 3 do pierwszych zajęć)?
	Co możesz jeszcze zapisać w e-portfolio? (wg wskazówek w ogólnym schemacie) <ul style="list-style-type: none"> Mogą to być: ciekawa literatura zagadnienia, linki do narzędzi pomocnych w tworzeniu biznesplanów, linki do instytucji doradzających w tym zakresie.